

Værksted, Natur & Teknik

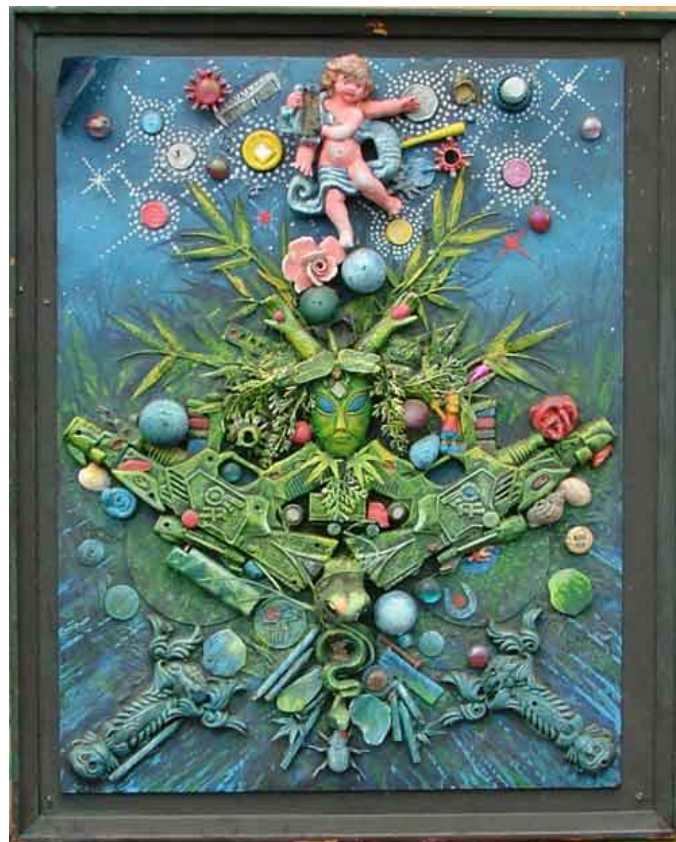
Assemblage, Sanser & Æstetik

Birgitte Mejlvang

UC Syd Kolding

Forår 2010

Anslag: 14.402

Indhold

Indledning	3
Hvad er assemblage.....	3
Problemformulering	4
Emneafgrænsning.....	4
Mine erfaringer med assemblage.....	4
Projekt med assemblage	5
Sanserne	5
Primærsanserne (sanseindtrykkene kommer fra egen krop).....	6
Sekundærsanserne (sanseindtrykkene kommer udefra).....	6
Sanseintegration.....	7
Æstetik	8
Naturen.....	8
Konklusion	9
Litteraturliste	10
Bøger.....	10
Internet.....	10

Forside billede:

<http://wet.panit.co.uk/images/angelassemblage.jpg> (D. 02. 03. 2010)

Indledning

Jeg valgte linjefaget værksted, natur og teknik, da jeg ville udfordre mig selv og mine evner som menneske og kommende pædagog. For mig emmer ordene af udtryk, aktivitet og udfoldelse. Jeg har aldrig været kreativ med mine hænder eller den som sprang i mine gummistøvler, hvis regnen silede ned. Jeg har altid haft et ønske om at være typen som elskede naturen uanset vejret, og kunne lave en masse kreativt, fx at male billeder og sy m.m. Jeg vil som pædagog gerne støtte den gruppe af mennesker jeg arbejder med, i at tro på dem selv. Lære dem at det at være kreativ eller at nyde naturen og dens mangfoldigheder, i bund og grund handler om at være åben og nysgerrig. Tage udfordringen op og indse, at den eneste som dømmer det man laver eller det man gør, er en selv. Jeg har igennem VNT indset, at der ingen facitliste er, hvilket gør naturen og værkstedet til ens eget. Vi lærer igennem vores sanser og vi får æstetiske oplevelser, uanset om maleriet man har malet lever op til ens egne forventninger eller ej. Ligeledes oplever vi denne proces når vi forsøger at tænde et bål, som der hele tiden går ud. Det er igennem vores sanser – vores tidligere erfaringer, at vi lærer og det som begrænser os mest, er ifølge min mening os selv.

Jeg har i denne opgave valgt at rette fokus på vores sanser og æstetisk erkendelse, da det for mig er meget relevant i forhold til kunsten og gøren med VNT. Jeg har altid synes billeder og malerier har en særlig indvirkning på mig. Mine sanser bliver ramt med det samme; jeg ser billedet og tænker over indholdet i det. Jeg får nogle følelser som kan være forbundet med det jeg ser, eller jeg husker tilbage på tidligere erfaringer eller oplevelser. Jeg rører måske billedet og mærker dens overflade; glat, kold, ru m.m. Billeder og malerier er også noget jeg forbinder med sanser og æstetisk oplevelse; både for den som laver kunstværket, men også for den som ser det.

Jeg har valgt at arbejde med assemblage, hvor jeg kunne forene VNT.

Hvad er assemblage

Assemblage betyder sammenføring og er fransk. Det er med andre ord et billede sammensat af forskellige materialer og genstande – herunder også almindelige ting som er blevet kasseret.

Assemblage er tredimensionale værker, hvorimod collage er todimensionelle billeder.

(http://www.collagemageri.dk/artikler_assemblage.html) Når man laver assemblage kan kunstneren anvende større dele, naturmaterialer og grovere ting til billedoverfladen, så billedet får en tredimensionel reliefagtig karakter. (<http://www.kunstonline.dk/diverse/ordbog/?id=4>).

Problemformulering

Hvordan kan jeg som pædagog støtte barnets sanser ude og inde, igennem assemblage med fokus på æstetisk erkendelse?

Emneafgrænsning

Jeg vil i denne opgave redegøre for hvilke sanser vi har, samt deres betydning. Jeg vil grundet opgavens omfang ikke komme ind på den neurologiske del, men kort gøre opmærksom på, at jeg finder denne del relevant for, at forstå sanserne og deres funktioner. Til min mundtlige fremlæggelse vil jeg analysere på disse sanser, samt sammenholde dem med mit praksis projekt. Jeg vil i opgaven ligeledes også redegøre for hvad æstetisk erkendelse er, og i min mundtlige fremlæggelse forklare hvordan man som pædagog kan arbejde ud fra denne proces. Jeg vil ligeledes si både opgaven samt til den mundtlige fremlæggelse, se på hvilken indflydelse naturen har på vores sanser og den æstetiske oplevelse, samt hvordan vi som pædagoger kan sammenkoble værksted og natur med hinanden.

Mine erfaringer med assemblage

Jeg valgte assemblage fordi det kunne være spændende, at arbejde med noget anderledes end blot et almindeligt lærred og acrylmaling. Jeg blev fascineret ved et tidligere assemblage maleri jeg har set, og fik lyst til selv at prøve dette. I mine prøvelser med assemblage samt i mit praksis projekt, samarbejdede jeg med min medstuderende, Annette Urup Nielsen.

Materialer og redskaber vi brugte:

10 L. sandspartelmasse til 68kr købt i byggemarked

Papkasse hentet i lokale supermarked

Spartler i forskellige størrelser

Almindelige smøreknive

Naturmaterialer som grene, blade, sten, bær, jord m.m.

Vi valgte at bruge spartelmasse, da det er billigt og nemt at arbejde med samt, at det er lang tid om at tørre frem for gips. Som underlag valgte vi pap frem for papir pga., at underlaget skulle være holdbart til den lidt våde spartelmasse samt, at spartelmasse er tung. Økonomisk er pap også en god ting, da det ikke koster meget og man kan som regel finde papkasser i supermarkeder som skal

smides ud. Da assemblage handler om at tilføje genstande i forskellige materialer og størrelser, kan alt bruges. Fordelen ved at bruge spartelmasse kombineret med assemblage var, at man kunne eksperimentere med både forskellige lag af spartelmasse, farver – herunder maling som vi prøvede, samt dekorere med alt fra perler til sand.

Projekt med assemblage

Vi valgte at lave assemblage med fem børnehavebørn i alderen 5-6 år. Grunden til denne aldersgruppe var at det ifølge Ayres¹, er i denne alder at børnene er bedst modtagelige for sanseindtryk og bedst kan organisere disse. (Ayres, 2005, s. 49)

Grundlaget for at det skulle være fem børn og ikke ti børn var, at vi med fem børn ville opnå en tættere en-til-en kontakt. Vi havde hjemmefra valgt at sætte en tidsramme for projektet på ca. 1½ time, dette ud fra børnenes koncentration og børnehavens daglige rutiner. Vi havde aftalt med børnehaven, at vi kom kl. ca. 9:45, da de fleste børn ville være mødt, samt at vi ville være færdige så de kunne komme på deres stue og spise madpakker.

Vi ville motivere børnene ved at give dem en god forklaring, af den aktivitet vi ville lave med dem, samt støtte dem via anerkendelse i deres sanseoplevelser fx lugten af spartelmasse eller følelsen af våde blade.

Mulighederne i arbejdet med assemblage er store. Vi kunne have valgt at lave lærredet selv, samt en ramme af træ uden om. Man kunne også have været miljøbevidst og samlet affald i naturen, hvorefter man kunne lave assemblage heraf. I institutioner kunne man vælge et tema; sundhed, affald, natur m.m. og finde genstande i denne genre. Som nævnt tidligere, så er det kun en selv der sætter begrænsningerne.

Sanserne

Sanserne er delt i to grupper; primærsanserne og sekundærsanserne, og det er primærsanserne som udvikledes først. Alle vores sanser udvikles i fosterperioden og grundet aktivering for nogle, så er de mere udviklede og modne end andre ved fødslen. Sanserne samarbejder oftest med hinanden, og trækker på hukommelse om tidligere erfaringer. Dette samarbejde er med til at give en bedre fornemmelse af kroppen selv og dens omverden. (Tollefsen og Borup, 2008, s. 69)

¹ A. Jean Ayres (1920-1988) – Amerikansk ergoterapeut m. videreuddannelse indenfor psykologi, og med interesse for sanseintegration hos børn. (Andersen m.fl., 2003, s. 42)

Primærsanserne (sanseindtrykkene kommer fra egen krop)

- **Følesansen (den taktile sans)**

Følesansen har sansemodtagerceller for fire forskellige følesansskvaliteter som findes i huden, kroppens væg og i slimhinderne; smerte, berøring, temperatur og tryk.
(Tollefsen og Borup, 2008, s. 70)

- **Muskel- og ledsansen (den kinæstetiske sans)**

Sansemodtagercellerne for denne sans sidder i muskler, led og senetilhæftninger og modtager impulser om musklernes: bevægelse, spændingsgrad og ledstilling.
(Tollefsen og Borup, 2008, s. 71)

- **Ligevægtssansen (den vestibulære sans)**

Denne sans er også kaldet balancesansen eller labyrintsansen – i det indre øre sidder labyrintsansen som har tre buegange og vestibulum, hvor sanseceller modtager impulser om stillingen af hovedet samt bevægelse i forhold til: tempo, tyngdekraft, retning og rum.
(Tollefsen og Borup, 2008, s. 72)

Sekundærsanserne (sanseindtrykkene komme udefra)

- **Synssansen**

Sanseorgan: øjet, hvor sansecellerne modtager impulser fra lysbølger hvorefter de omsættes til; farve, fokusering, afstandsbedømmelse, form, størrelse og figur-grund. (Tollefsen og Borup, 2008, s. 73)

- **Høresansen**

Sanseorgan: øret; det ydre øre, mellemøret og høresneglen i det indre øre – sansecellerne modtager impulser fra; lydstyrke, tonehøjde, lydbølger. (Tollefsen og Borup, 2008, s. 72-73)

- **Smagssansen**

Sanseorgan: smagsløg i munden som sidder i mundens slimhinder og på tungen.
Smagsløgene opfanger; salt, bittert, surt og sødt. (Tollefsen og Borup, 2008, 74)

- **Lugtesansen**

Sanseorgan: næsens lugtesansceller og lugtekolben i næsens øverste hulrum, sanser den kemiske blanding i luftens molekyler som passerer. (Tollefsen og Borup, 2008, 73)

Jeg vil i min mundtlige fremlæggelse fortælle om, hvilke sanser børnene brugte under assemblage projektet.

Ayres bruger i bogen ”Sanseintegration hos børn” et eks. med en appelsin i forhold til sanserne. Vi sanser appelsinen med vores øjne – vi sanser dens form og farve. Vi sanser den også med vores hænder – den er ru på ydersiden og våd indvendig. Vores næse gør at vi sanser, at appelsinen har en citrusduft. Vi bruger ligeledes vores sanser når appelsinen skal pilles. Her er det vores muskel- og ledsans der tages i brug når fingre og hænder skal pille skralden af. Huden på vores fingre gør at vi oplever følelsen af, at appelsinen først er rund og ru, hvorefter den når den er pillet er blød og våd. (Ayres, 2005, s. 26)

Sanseintegration

Ayres skriver følgende om sanseintegration:

”Sanseintegration...

- *er en ubevidst hjerneproces (opstår, uden at vi tænker over det – ligesom at trække vejret).*
- *organiserer information fra vores sanser (smag, syn, hørelse, berøring, lugt, bevægelse, muskelaktivitet, tyngdekraftsfornemmelse og kropssposition).*
- *giver mening til det, vi oplever, ved at sortere alle de informationer, vi modtager og vælger det, der skal fokuseres på (f.eks. at lytte til læreren og ignorere trafikstøjen udenfor).*
- *gør det muligt for os at handle eller reagere på den situation, vi er i, på en hensigtsmæssig måde (også kaldet adaptivt respons).*
- *er det fundament, som boglig indlæring og social adfærd hviler på.”*

(Ayres, 2005, s. 26)

Hjernen modtager og bearbejder altså gennem sanseintegration den stimuli den får. Hver gang vi er i en ny situation med nye sanseindtryk, skal vores hjerne integrere den nye stimuli med de informationer den allerede kender.

Vores sanseindtryk er knyttet til hjernen og nervesystemet, hvilket jeg ikke vil komme yderligere ind på, da jeg har valgt at have den æstetiske erkendelse i samspil med vores sanser i fokus.

Vores sanser spiller en stor rolle for vores udvikling, og det er igennem vores sanser, at vi erkender omverdenen. Sanseintegration begynder allerede fra tiden i moderens mave og for at opnå god

sanseintegration, er det vigtigt, at man fra barnet er født og gennem dets opvækst, stimulere dets sanser. (Ringsted og Froda, 2001, s. 58)

Der findes en god og dårlig sanseintegration, men dette vil jeg komme ind på til min mundtlige fremlæggelse.

Æstetik

Æstetik betød i den gamle græske filosofi; *den kundskab, man får gennem sanser og følelser*. Det handlede meget om det smukke, harmoniske og skønne, men i dag er ordet æstetik et begreb som bruges i to betydninger; i daglig tale og i faglig tale. (Ringsted og Froda, 2001, s. 14, s. 17)

I daglig tale:

Med æstetik i daglig tale menes det samme som med ord som skøn, stilfuld, smagsfuld, velproportioneret og tiltalende. Det modsatte af æstetisk er utiltalende og grim m.m. (Ringsted og Froda, 2001, s.17)

I faglig tale:

Æstetik i faglig tale handler om at få oplevelse igennem vores sanser og følelser, hvad enten det er flot eller grimt. I dag kan man stadig snakke æstetik selvom det er uharmonisk og ligefrem ulækkert. Æstetikken i dag rummer det hele. (Ringsted og Froda, 2001, s. 17)

Jeg vil til min mundtlige fremlæggelse komme ind på modellen ”Den æstetiske virksomhed”.

Naturen

Vi kan ikke undgå at sanse naturen når vi befinder os i den. Vi oplever lyden af vinden der blæser i træerne, dufter rosenbuskene, føler solens varme stråler på vores kind osv.

Naturens store åbne rum giver muligheder som sjældent er at finde inden døre, ligeledes med dens mange mangfoldigheder. De bedste forudsætninger for at stimulere barnets udvikling er et rigt og aktivt udeliv. Her igennem kan man stimulere barnet sansemæssigt, socialt, fysisk, erkendelsesmæssigt og følelsesmæssigt.

Børn kan opleve varierede sanseoplevelser i naturen, få nye erfaringer samt udleve deres aktivitetstrang. Naturens rum er stort nok til lege, oplevelser med at finde dyr, bygge huler, klatrer i træer m.m. Når man som barn i en institution eller hjemme larmer for meget, beder den voksne måske en dæmpe sig, eller gå udenfor at lege. Grundet naturen har ”højt til loftet” som man siger, så er reglerne for at befærde sig i naturen heller ikke de store modsat inden døre. De børn der rent motorisk har brug for at bruge sig fysisk, har netop muligheden i naturen. Her oplever det bevægelseserfaringer i det afvekslende terræn, og de kan bedre overskride deres egne grænser. (Bang, 1998, s. 17)

Konklusion

Hvis man som pædagog har kendskab til sanseintegration – både den gode og den dårlige, kan man bedre støtte barnet på den rigtige måde. Jeg kan stimulere børnenes eller brugernes sanser ved at tage dem med til stranden, i skoven, lave billeder m.m. De kan mærke vandet, føle på stenene, dufte bladene og træerne i skoven, og bruge tidligere erfaringer til at fremkalde et bestemt mønster eller symbol i et billede.

Naturens store og åbne rum står altid til rådighed, dette uanset årstid eller klokkeslæt. Jeg er blevet opmærksom på hvor mange sanser vi stimulerer ved at inddrage naturen. Hvor vigtigt det er, at man som pædagog, og i det hele taget som voksen der drager omsorg for et barn, og ved hvordan man stimulere børns sanser. Stimulation af sanserne findes ude som inde, og vi oplever dem hele tiden. Vi kender de basale elementer ved sanser som føle-, syns – og lugtesansen, men hvor ofte husker vi at fortælle børnene om den æstetiske oplevelse og læring de får, netop når de mærker hvordan det våde blad føles, hvilke ting kan de finde i naturen når den er dækket af sne eller hvordan spartelmasse lugter osv.

Assemblage er en kreativ og god måde hvis man vil øve sanseintegration – dette barn som voksen, da det giver mulighed for en æstetisk erkendelse af egen kunne, samt støtter vores sanser.

Jeg er blevet bedre til at kaste mig ud i områder, hvor jeg ikke føler mig sikker fra start, dette i værkstedsfaget som naturfaget. Jeg er med andre ord min egen lykkedes smed, hvilket jeg igennem mine pædagogiske færdigheder vil støtte andre i, såvel som mig selv.

Litteraturliste

Bøger

Ayres, A. Jean, 2005

”Sanseintegration hos børn”

Hans Reitzels Forlag, 2. udgave

Bang, Peter, 1998

”Natur og udeliv med børn”

Pædagogisk Bogklub, 1. udgave

Madsen, Mette M., Ina Hass, Gertrud Quist Lauritzen, Ruth Norling Schmidt, 2003

“Ergoterapi og børn – Udvikling gennem aktivitet”

FADL’s Forlag

Ringsted, Suzanne og Jesper Froda, 2001

”Plant et værksted”

Hans Reitzels Forlag, 2. udgave

Tollefsen, Eirik og Hanne Borup, 2008

”Berøring & dens betydning – massage som pædagogisk redskab”

Center for pædagogisk massage, 2. udgave

Internet

Collagemageri.dk

Hvad er assemblage?

http://www.collagemageri.dk/artikler_assemblage.html

D. 02. 03. 2010

KunstOnline.dk

Assemblage

<http://www.kunstonline.dk/diverse/ordbog/?id=4>

D. 24. 02. 2010